

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 486/2021-63

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky spoločnosti **N & V DESIGN, spol. s r. o.**, Slepá 3, Bratislava, IČO 31 349 030, zastúpenej advokátskou kanceláriou GHS Legal, s. r. o., Lazaretská 3/A, Bratislava, IČO 47 232 544, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Pavol Horňák, PhD., LL.M., proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obdo 23/2020 z 30. júna 2020 a jemu predchádzajúcemu postupu takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obdo 23/2020 z 30. júna 2020 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obdo 23/2020 z 30. júna 2020 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. októbra 2020 domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 43 Cob 34/2018 z 24. januára 2019 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Obdo 23/2020 z 30. júna 2020 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu“) a im predchádzajúcim

postupom. Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Uznesením č. k. IV. ÚS 486/2021-24 z 5. októbra 2021 ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 Obdo 23/2020 z 30. júna 2020 a vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa ešte v roku 2007 obrátila na Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) so žalobou na plnenie, ktorou si za zhotovenie diela – Nová expozícia k 60. výročiu SNP pre Múzeum Slovenského národného povstania (ďalej len „žalovaný“) proti žalovanému uplatnila sumu 193 615,5 eur s úrokom z omeškania vo výške 0,04 % za každý deň omeškania a zo zmluvnej pokuty vo výške 0,05 % za každý deň omeškania z titulu vykonaných tzv. navyše prác a navyše dodaného materiálu na zhotovenie predmetného diela.

4. Dielo bolo riadnym spôsobom ukončené a odovzdané žalovanému na základe protokolu o odovzdaní diela 25. augusta 2004. V rámci procesu zhotovovania diela vzišla potreba uskutočnenia tzv. navyše prác, ktorých vykonanie bolo oboma zmluvnými stranami spísané a odsúhlasené v zápisnici z 20. marca 2006 (ďalej aj „zápisnica“). Žalovaný však aj napriek viacerým potvrdeniam správnosti a relevantnosti údajov v tejto zápisnici odmietol uhradiť dlžnú sumu. Okresný súd rozsudkom č. k. 63 Cb 124/2007 z 18. septembra 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) vyhovel žalobe sťažovateľky v plnom rozsahu. Keďže bol vzťah medzi sťažovateľkou a žalovaným obchodnoprávny, priznal okresný súd sťažovateľke dohodnuté úroky z omeškania v zmysle § 396 Obchodného zákonníka, ako aj dohodnutú zmluvnú pokutu. Proti rozhodnutiu okresného súdu podal žalovaný odvolanie.

5. Krajský súd rozsudkom č. k. 43 Cob 34/2018 z 24. januára 2019 rozsudok okresného súdu v časti o uložení povinnosti zaplatiť sťažovateľke sumu 193 615,52 eur potvrdil, v časti o uloženie povinnosti zaplatiť úrok z omeškania vo výške 0,04 % za každý deň omeškania zo sumy 193 615,52 eur od 26. júla 2006 zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť 9 % úrok z omeškania ročne zo sumy 193 615,52 eur od 26. júla 2006 do zaplatenia, vo zvyšnej časti nároku na úrok z omeškania žalobu zamietol, v časti o uloženie povinnosti zaplatiť zmluvnú pokutu rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol, a rozhodol o trovách konania.

6. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky uznesením č. k. 2 Obdo 23/2020 z 30. júna 2020 odmietol z dôvodu, že smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné [§ 447 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)].

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka považuje za kľúčové posúdenie právnej povahy zápisnice, poukazujúc na skutočnosť, že počas súdneho konania nebola nikdy sporná otázka, že vykonanie diela, ako aj celý právny vzťah medzi sťažovateľkou a žalovaným sa spravuje režimom Obchodného zákonníka. Krajský súd zápisnicu zjavne účelovo posúdil ako dohodu o urovaní podľa § 585 Občianskeho

zákonníka, pričom aj sám žalovaný v konaní poprel, že by jeho vôľa smerovala k zániku pôvodného záväzku. Sťažovateľke bol týmto účelovým posúdením odňatý nárok na zmluvnú pokutu, ktorá v dohode o urovnaní dohodnutá nebola, pretože ju ani jedna zo sporových strán za dohodu o urovnaní nepovažovala.

8. K porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo tým, že krajský súd postupoval svojvoľne, keď skúmal otázku úrokov z omeškania bez toho, aby ich výšku počas konania na súde prvej inštancie alebo v odvolaní žalovaný namietal (uvedeným postupom krajský súd neumožnil sťažovateľke zaujať stanovisko k tejto otázke), priznal sťažovateľke úroky z omeškania vo výške vyplývajúcej z občianskoprávneho vzťahu, aj keď ich vzťah bol obchodnoprávny, pričom tento svoj postup neodôvodnil. Uvedený neústavný postup krajského súdu tak v konečnom dôsledku zasiahol aj do základného práva sťažovateľky vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, pretože úroky z omeškania predstavujú majetkové právo sťažovateľky a ich sankčná, uhradzovacia a reparačná funkcia bola fakticky potlačená.

9. Krajský súd z nepochopiteľného dôvodu posúdil úroky z omeškania podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Podľa sťažovateľky je právne a fakticky významné rozlišovať pri inštitúte úrokov z omeškania, či ide o obchodnoprávny alebo občianskoprávny vzťah, čo je možné určiť na základe § 261, resp. § 262 Obchodného zákonníka, ktoré upravujú tzv. relatívne obchodné záväzkové vzťahy, pri ktorých je v zmysle § 261 ods. 5 Obchodného zákonníka rozhodujúca povaha účastníkov pri vzniku záväzkového vzťahu. Sťažovateľka je v tomto ohľade obchodnou spoločnosťou, a teda nepochybne podnikateľom v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka, žalovaný je príspevkovou organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Vzhľadom na povahu subjektov je tak nepochybne, že ich záväzkový vzťah sa obligatórne musí spravovať Obchodným zákonníkom a rovnako sa ním musia riadiť aj úroky z omeškania.

10. Sťažovateľka tiež podotkla, že zmluva o dielo bola medzi ňou a žalovaným uzatvorená v zmysle § 536 a nasl. Obchodného zákonníka, a preto podľa § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka sa ich záväzkový vzťah riadil obchodným právom ako tzv. fakultatívny obchod. Aj v prípade, ak by sťažovateľka prijala absurdnú úvahu krajského súdu o tom, že zápisnica je dohodou o urovnaní, tento vzťah by bol tzv. absolútnym neobchodným záväzkovým vzťahom, resp. kombinovaným záväzkovým vzťahom (pojem používaný najmä v českej literatúre). Nielen zákonná úprava, ale aj aplikačná prax jasne potvrdzujú, že úroky z omeškania je nutné v obchodných záväzkových vzťahoch posudzovať podľa ustanovení Obchodného zákonníka, a to aj v prípade, ak sa dlžník omeškal s plnením záväzku z dohody o urovnaní v zmysle § 585 Občianskeho zákonníka. Absencia právnej úpravy dohody o urovnaní v Obchodnom zákonníku nemôže mať za následok transformáciu obchodnoprávneho vzťahu na občianskoprávny.

11. Okrem toho, že krajský súd nesprávne právne posúdil výšku úrokov z omeškania, postupoval nezákonne, keď skúmal otázku úrokov z omeškania bez toho, aby ich výšku počas konania na súde prvej inštancie alebo v odvolaní žalovaný namietal, čím porušil procesné práva sťažovateľky, vydal prekvapivý rozsudok (svoj názor na výšku úrokov z omeškania vyslovil až v odôvodnení

rozhodnutia), čím zásadne porušil právnu istotu sťažovateľky podľa čl. 1 ods. 1 ústavy a jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ignorujúc princíp kontradiktórnosti.

12. Okrem výroku o úroku z omeškania sťažovateľka dovolaním napadla aj výrok rozsudku krajského súdu o zmluvnej pokute (a taktiež závislý výrok o trovách konania).

13. Za porušenie základného práva na súdnu ochranu považuje sťažovateľka aj postup krajského súdu, keď tento preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie nad rámec dôvodov odvolania žalovaného, čím porušil § 380 CSP. Konkrétne, krajský súd účelovo a nad rámec dôvodov odvolania posúdil zápisnicu ako dohodu o urovnaní. Krajský súd sa síce nestotožnil ani s jedným z odvolacích dôvodov uplatnených žalovaným, napriek tomu rozsudok okresného súdu zmenil, čím zreteľne porušil svoju povinnosť byť viazaný dôvodmi odvolania podľa § 380 CSP. Žalovaný v odvolaní nenamietal nesprávne právne posúdenie veci okresným súdom. Krajský súd však uviedol, že nové právne posúdenie vyplynulo zo zopakovaného a z doplneného dokazovania napriek tomu, že zistený skutkový stav veci sa nijako nelíšil od skutkového stavu zisteného v rámci konania pred okresným súdom.

14. Keďže odvolací súd zastával názor, že navrhované dôkazy zo strany žalovaného nie sú relevantné, nemohlo dôjsť zo strany odvolacieho súdu k doplneniu dokazovania. Krajský súd tak mohol vykonať iba zopakovanie dokazovania, avšak zopakovaním dokazovania nedošlo k novým skutkovým zisteniam, iba k novému právnemu posúdeniu zo strany krajského súdu, ktoré krajský súd vykonal nad rozsah odvolania žalovaného. Pokiaľ sa krajský súd nestotožnil ani s jedným z odvolacích dôvodov uvádzaných žalovaným, mal rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť, prípadne uviesť argumentáciu na doplnenie a podporenie tohto rozhodnutia. Krajský súd vykonal nadbytočné procesné úkony v odvolacom konaní, ktorými nahrádzal procesnú činnosť žalovaného. Týmto procesným zasahovaním odvolací súd navyše porušil prejednávaciú zásadu a princíp kontradiktórnosti konania.

15. Keďže sa krajský súd zaoberal právnou povahou zápisnice, a teda aj zmluvnou pokutou, nad rámec dôvodov odvolania žalovaného, porušil základne právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Krajský súd prijal právne posúdenie odnímajúce nárok sťažovateľky na dohodnutú zmluvnú pokutu, čo zakladá porušenie základného práva sťažovateľky vlastniť majetok podľa čl. 20 ústavy.

16. Sťažovateľka považuje uznesenie najvyššieho súdu za porušujúce jej práva z dôvodu, že svoj odmietavý záver dovolací súd neodôvodnil riadne a vo vzťahu ku všetkým vymedzeným dôvodom dovolania.

17. Okrem dôvodov týkajúcich sa nesprávneho procesného postupu krajského súdu podľa § 420 písm. f) CSP obsahovalo dovolanie sťažovateľky aj podrobnú analýzu právneho posúdenia veci, ktoré pokladala za nesprávne posúdené krajským súdom s uvedením toho, v čom spočívala nesprávnosť tohto právneho posúdenia, a zároveň uvedením toho, ako by mali byť tieto právne otázky podľa jej názoru správne vyriešené. Najvyšší súd napriek tomu dovolanie meritórne nepreskúmal, ale odmietol ho s odôvodnením, že dovolacie dôvody v ňom nie sú vymedzené spôsobom podľa § 432 ods. 2 CSP.

18. Uznesenie najvyššieho súdu je podľa sťažovateľky arbitrárne, neodôvodnené a zmätočné. K arbitrárnemu posúdeniu výšky úrokov z omeškania ako dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP sa najvyšší súd nevyjadril vôbec a k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP uviedol, že táto otázka údajne nebola sťažovateľkou špecifikovaná, čím nebol vytvorený priestor dovolaciemu súdu, aby túto otázku mohol posúdiť v rámci prípustnosti dovolania a pristúpiť prípadne k meritórnemu preskúmaniu veci. Sťažovateľka s týmto záverom najvyššieho súdu zásadne nesúhlasí, pretože právnu otázku podľa jej názoru špecifikovala veľmi presne.

19. Sťažovateľka v dovolaní napádala postup krajského súdu, keď jej tento neočakávane a bez právneho základu priznal úroky z omeškania podľa Občianskeho zákonníka. K oznámeniu výšky spomínaných úrokov došlo až pri samotnom vyhlásení rozhodnutia, čím krajský súd znemožnil sťažovateľke uskutočňovanie jej procesných práv do takej miery, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Ak by totiž krajský súd v rámci konania označil výšku úrokov z omeškania za spornú, prípadne by spomenul ustanovenie, podľa ktorého mieni postupovať, sťažovateľka by mohla prostredníctvom prostriedkov procesného útoku či procesnej obrany túto nezákonnú úvahu súdu zvrátiť.

20. Skutočnosť, že sťažovateľka aplikovala dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, najvyšší súd dokonca opisuje v naratívnej časti svojho rozhodnutia (bod 31). V ďalšom odôvodnení rozhodnutia sa však najvyšší súd k spomínanému dovolaciemu dôvodu vôbec nevyjadril a dovolanie odmietol, čo v podmienkach právneho štátu nemožno akceptovať, a preto to zakladá porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

21. Problematiku nesprávneho posúdenia úrokov z omeškania sťažovateľka subsumovala aj pod dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a teda ju označila ako otázku, ktorá v aplikačnej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Z článku VIII dovolania je možné jasne vyčítať uvedenie právneho posúdenia veci, ktoré sťažovateľka považuje za nesprávne, ako aj to, v čom spočíva táto nesprávnosť – aplikovanie občianskoprávnej úpravy úrokov z omeškania na právne vzťahy zreteľne naplňajúce charakter obchodných záväzkových vzťahov. V závere článku VIII dovolania sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že odvolací súd aj v tomto prípade posúdil vec, ktorá nebola žalovaným v rámci dôvodov odvolania napadnutá, čo iba svedčí o arbitrárnosti tohto rozhodnutia.

22. Tejto právnej otázke sa najvyšší súd venoval v bodoch 68 – 72 odôvodnenia rozhodnutia, kde opisuje zákonnú povinnosť dovolateľa sformulovať právnu otázku, ktorá v aplikačnej praxi najvyššieho súdu ešte riešená nebola a ktorá je zároveň kľúčová pre rozhodnutie vo veci samej. Najvyšší súd tu opakovane konštatuje, že sťažovateľka túto právnu otázku týkajúcu sa inštitútu úrokov z omeškania nešpecifikovala, resp. nevymedzila zákonným spôsobom. Najvyšší súd však toto konštatovanie neodôvodňuje žiadnymi právnymi či logickými úvahami. Sťažovateľka sa preto oprávnene domnieva, že dovolací súd postupoval svojvoľne a v snahe zastrieť prípustnosť tohto dovolacieho dôvodu.

23. Najvyšší súd považoval za neprípustný aj dovolací dôvod, v ktorom sťažovateľka namietala nezákonnosť postupu krajského súdu pri preskúmaní rozhodnutia okresného súdu nad rámec dôvodov odvolania. Dovolací súd v reakcii na uvedené uviedol, že žalovaný v odvolaní napadol

všetky výroky rozhodnutia a že sporové strany mali možnosť vyjadriť sa k predbežnému právnomu posúdeniu veci pred vyhlásením rozhodnutia vo veci samej (bod 58 odôvodnenia rozhodnutia), odvolací súd dôkazy vykonal na návrh sporových strán, a teda nie z vlastnej iniciatívy (bod 52 odôvodnenia rozhodnutia), a pred použitím príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka o dohode o urovaní strany v súlade s § 282 CSP vyzval na vyjadrenie. Uvedené závery najvyššieho súdu môžu na prvý pohľad pôsobiť presvedčivo, no sťažovateľka zastáva názor, že nimi najvyšší súd iba povrhu zastrel konkrétne prípadu, na ktoré sťažovateľka v dovolaní detailne poukázala (a ktorými sa najvyšší súd nezaoberal). To, že sa žalovaný odvolal proti všetkým výrokom rozhodnutia okresného súdu, je podľa sťažovateľky irelevantné, pretože odvolací súd nie je viazaný „*napadnutými výrokmi rozhodnutia*“, ale dôvodmi odvolania (§ 380 CSP). Ak žalovaný síce napadol všetky výroky rozhodnutia okresného súdu, je krucially práve odôvodnenie ich napadnutia. Ak žalovaný odvolanie odôvodnil napr. chaotickosťou rozhodnutia alebo nevykonaním dôkazov, tak sa odvolací súd (v prípade stotožnenia sa s dôvodmi odvolania) smie zaoberať iba týmito námietkami a nemôže sa proaktívne zaoberať ním vykonávanými dôvodmi odvolania (výška úrokov z omeškania, právna povaha zápisnice), o ktorých sa žalovaný v dovolaní ani nezmienil.

24. Sťažovateľka ústavnú sťažnosť doplnila podaním doručeným ústavnému súdu 17. marca 2021. V uvedenom doplnení sťažovateľka zdôraznila niekoľko argumentov uvedených v ústavnej sťažnosti a poukázala na nedávnu judikatúru ústavného súdu, t. j. nález č. k. I. ÚS 115/2020 zo 6. októbra 2020, v ktorom sa ústavný súd zaoberal formalistickým prístupom najvyššieho súdu, ktorý odmietol dovolanie dovolateľa pre spôsob vymedzenia dovolacích dôvodov, a teda z rovnakého právneho dôvodu ako aj v prípade sťažovateľky, a preto je toto rozhodnutie v tejto časti plne aplikovateľné na vec sťažovateľky.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

25. Najvyšší súd v prvom rade upriamil pozornosť na dovolanie sťažovateľky a dovolacie dôvody v ňom uvádzané, následne poukázal na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia a skonštatoval, že po preskúmaní napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd dovolanie sťažovateľky odmietol s tým, že „*rozsudok odvolacieho súdu vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 C. s. p. splňa, a preto ho možno považovať za preskúmateľný a ústavne akceptovateľný. Na odôvodnenie svojho záveru dovolací súd skonštatoval správnosť postupu odvolacieho súdu, ktorým tento zopakoval a doplnil dokazovanie. V tejto súvislosti dovolací súd konkretizoval, v čom spočívalo doplnenie dokazovania odvolacím súdom v zmysle ust. § 383 C.s.p.. Na základe uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že odvolací súd nevykonal nové dôkazy z vlastnej iniciatívy, ale na návrh sporových strán, čím nedošlo k porušeniu prejednávacej zásady. Postup odvolacieho súdu dovolací súd neposúdil ako zásah do sporu alebo pomáhanie niektorej zo sporových strán, preto túto dovolaciu námietku hodnotil ako nedôvodnú.*“.

26. K námietke sťažovateľky o porušení § 382 CSP odvolacím súdom najvyšší súd uviedol, že tvrdenie sťažovateľky, že jej odvolací súd preskúmaním rozhodnutia súdu prvej inštancie nad rámec

odvolacích dôvodov znemožnil realizáciu jej patriacich procesných práv, posúdil ako nedôvodné: „K uvedenému záveru dovolací súd dospel s prihliadnutím na zápisnicu z pojednávania uskutočneného pred odvolacím súdom dňa 24.01.2019, z ktorej zápisnice je zrejmé, že na pojednávaní sa zúčastnil právny zástupca žalobcu a žalovaný osobne spolu so svojim právnym zástupcom. Odvolací súd zhrnul, ktoré skutkové tvrdenia považoval za nesporné a ktoré za sporné a uviedol aj predbežný právny názor. Obidve sporové strany dostali možnosť vyjadriť sa na pojednávaní k vykonaným dôkazom ako aj k predbežnému právnemu posúdeniu. Nakoľko strany sporu nemali ďalšie návrhy na dokazovanie, bolo vyhlásené dokazovanie za skončené a došlo odvolacím súdom k vyhláseniu rozsudku. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzavrel, že postup odvolacieho súdu podľa ust. § 382 C.s.p. bol správny a nevykazoval inkvizitčný charakter, v dôsledku čoho nebolo žalobcovi v konám' znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že by tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa ust. § 420 písm. f/ C. s. p.“

27. K námietke sťažovateľky o novom právnom posúdení dovolací súd zdôraznil, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súd dospel, nemá uvedené právnu relevanciu, pretože nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá. Z rozhodnutia odvolacieho súdu je podľa názoru najvyššieho súdu zrejmé, že sa otázkou úrokov z omeškania zaoberal, a aj to, ako dospel k výpočtu úrokov z omeškania, preto dovolací súd ani v tejto časti nekonštatoval prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

28. Námietku sťažovateľky o nesprávnom právnom posúdení v súvislosti so stanovením výšky zákonných úrokov z omeškania, keď odvolací súd skúmal otázku úrokov z omeškania bez toho, aby ich výšku počas konania na súde prvej inštancie alebo v odvolaní žalovaný namietal, čím porušil procesné práva sťažovateľky, vydal prekvapivý rozsudok a porušil jej právo na spravodlivé súdne konanie, ktorú v dovolaní kvalifikovala predovšetkým ako dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP, § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pripúšťajúc použitie § 421 ods. 1 písm. a) alebo c) CSP, najvyšší súd nevyhodnotil ako zodpovedajúcu úprave prípustnosti dovolania pre riešenie právnej otázky. Podľa názoru najvyššieho súdu sťažovateľka právnu otázku, ktorá podľa jej názoru nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, nešpecifikovala, a tým nevytvorila priestor dovolaciemu súdu, aby túto otázku mohol posúdiť v rámci prípustnosti dovolania a pristúpiť prípadne k meritórnemu preskúmaniu veci. Na základe uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že nie je daný dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

29. V nadväznosti na už uvedené najvyšší súd zastáva názor, že vo svojom rozhodnutí dal odpoveď na tie námietky sťažovateľky, ktoré vyhodnotil ako podstatné, preto v prípade namietaného nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú. Vo vzťahu k námietke nesprávneho právneho posúdenia týkajúceho sa úrokov z omeškania najvyšší súd vydedukoval, že sťažovateľka nesúhlasí so stanovením výšky zákonných úrokov z omeškania odvolacím súdom, ktorý sa zaoberal otázkou úrokov z omeškania bez toho, aby ich výšku počas konania na súde prvej inštancie alebo v odvolaní žalovaný namietal, čím porušil procesné práva sťažovateľky. Predmetná argumentácia sťažovateľky v dovolaní podľa najvyššieho súdu nespĺňa zákonné požiadavky na vymedzenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, resp. § 421 ods. 1 písm. a) alebo c) CSP. Pokiaľ mala sťažovateľka v úmysle sformulovať právnu otázku,

ktorou by sa dovolací súd v medziach zákona mohol zaoberať, mala tak urobiť v dovolaní jasne, určite a zrozumiteľne (a nie až v podanej ústavnej sťažnosti). Na prvý pohľad sa môže javiť, že z dovolania je možné vyvodiť určité otázky, avšak tieto skôr predstavujú nespokojnosť sťažovateľky so závermi odvolacieho súdu. Najvyšší súd preto trvá na tom, že v dovolaní absentovala formulácia právnej otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

30. Zúčastnená osoba vo svojom vyjadrení vyjadrila nesúhlas s tvrdením sťažovateľky, že odôvodnenia rozsudku krajského súdu a uznesenia najvyššieho súdu sú arbitrárne a konaním týchto súdov malo dôjsť k porušeniu označených práv sťažovateľky.

31. Dovolací súd sa podľa názoru zúčastnenej osoby v odôvodnení svojho uznesenia zaoberal všetkými dovolacími dôvodmi (sťažovateľka pre nejednoznačnosť názoru podala dovolanie zo všetkých zákonných možností, ktoré Civilný sporový poriadok umožňuje) a jasne, zrozumiteľne a určitým spôsobom vo vzťahu k jednotlivým dovolacím dôvodom uviedol, v čom spočíva nesprávnosť právneho názoru sťažovateľky, ako aj dôvody, pre ktoré dovolanie odmietol.

32. Podľa názoru zúčastnenej osoby pokiaľ sťažovateľka nepodala dovolanie vo vzťahu k prvému výroku rozsudku odvolacieho súdu, platí, že sa s právnym posúdením jej nároku odvolacím súdom stotožnila a akceptuje právne posúdenie zápisnice z 20. marca 2006 ako dohody o urovaní, a nie ako nárok zo zmluvy o dielo, a preto sú sťažnostné dôvody poukazujúce na porušenie práv sťažovateľky v súvislosti s právnym posúdením veci odvolacím súdom neprípustné.

33. Ďalej poukázala na to, že dohodou o urovaní zaniká pôvodný záväzok a vzniká nový, ktorý ho v zodpovedajúcom rozsahu nahrádza. Pokiaľ v dohode o urovaní nedošlo k dohode o výške úrokov z omeškania, mohol súd určiť výšku úrokov z omeškania podľa Občianskeho zákonníka. Vo vzťahu k aplikácii Občianskeho zákonníka, a nie Obchodného zákonníka uviedla, že Obchodný zákonník neobsahuje právnu úpravu dohody o urovaní, a preto podľa § 261 ods. 6 Obchodného zákonníka zmluvy medzi osobami uvedenými v odsekoch 1 a 2, ktoré nie sú upravené v hlave II tejto časti zákona a sú upravené ako zmluvný typ v Občianskom zákonníku, spravujú sa príslušnými ustanoveniami o tomto zmluvnom type v Občianskom zákonníku a týmto zákonom.

34. Pokiaľ pohľadávka bola odvolacím súdom priznaná z dohody o urovaní podľa § 585 Občianskeho zákonníka, rovnakým právnym režimom sa musí posudzovať aj príslušenstvo pohľadávky, teda úroky z omeškania. Ak odvolací súd určil výšku úrokov z omeškania podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, postupoval správne a zákonne a nedošlo k porušeniu označených práv sťažovateľky.

III.3. Replika sťažovateľky:

35. Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti namietala, že najvyšší súd sa jej dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP uplatneným vo vzťahu k úrokom z omeškania vôbec nezaoberal, čo dokazuje tým, že v bode 31 svojho uznesenia najvyšší súd tento uplatnený dovolací dôvod popisuje, avšak v bodoch 68 a 69 jeho rozhodnutia (kde sa najvyšší súd venuje úrokom z omeškania) a ani na iných miestach jeho rozhodnutia sa najvyšší súd týmto uplatneným dovolacím dôvodom vôbec

nezaoberá, čím je jeho rozhodnutie podľa názoru sťažovateľky v tejto časti neodôvodnené. Vyjadrenie najvyššieho súdu k ústavnej sťažnosti sťažovateľky uvedené znova potvrdzuje, keďže uvádza, že sťažovateľka vo svojom dovolaní dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k úrokom z omeškania uplatnila.

36. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení tvrdí, že „(i) v prípade namietaného nesprávneho procesného postupu krajského súdu ohľadom rozhodovania o úrokoch z omeškania (článok VIII dovolania) išlo o zhodnú argumentáciu sťažovateľky o prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP ako (ii) v prípade namietaného nesprávneho procesného postupu krajského súdu, kedy krajský súd preskúmaval odvolanie žalovaného nad rozsah dôvodov v ňom uvedených (článok III dovolania) a ako (iii) v prípade namietaného nesprávneho procesného postupu krajského súdu podľa § 382 CSP (článok IV dovolania), kedy krajský súd sťažovateľku iba vyzval, nech sa vyjadrí k prípadnému použitiu § 585 Občianskeho zákonníka bez akejkoľvek špecifikácie (vo vzťahu k čomu, akým spôsobom, ohľadom ktorého ustanovenia tohto paragrafu a pod).“.

37. O zhodnú argumentáciu v prípade (i), (ii) a (iii) však nejde, pretože v každom prípade bola uvedená iná argumentácia popisujúca namietaný nesprávny procesný postup.

38. Sťažovateľka namietala v dovolaní, že nesprávny procesný postup krajského súdu spočíval v tom, ako krajský súd použil § 382 CSP. Krajský súd totiž vyzval strany iba v znení: „*Odvolací súd Vás vyzýva, aby ste sa vyjadrili k možnému použitiu ustanovenia § 585 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré môže byť pre rozhodnutie vo veci samej podstatné, a to v lehote 10 dní od doručenia tejto výzvy.*“ Sťažovateľka v článku IV svojho dovolania namietala, že takáto výzva nemôže byť považovaná za naplnenie účelu a zmyslu § 382 CSP, keďže v nej nebolo bližšie konkretizované, akým spôsobom by malo byť toto ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu použité. Najvyšší súd k tejto námietke sťažovateľky o nesprávnom procesnom postupe krajského súdu uvedenej v dovolaní poskytol vysvetlenie, a teda v tejto časti aj svoje rozhodnutie určitým spôsobom odôvodnil (bod 53), zatiaľ čo v prípade (i) jej nebolo vysvetlenie poskytnuté vôbec a v prípade (ii) je jeho odôvodnenie neúplné (len čiastočné) a zmätočné.

39. Sťažovateľka tiež namietala (článok III dovolania) nesprávny procesný postup krajského súdu, ktorý spočíval v tom, že krajský súd sa nestotožnil ani s jedným odvolacím dôvodom žalovaného, napriek tomu dokazovanie zopakoval (podľa krajského súdu a aj najvyššieho súdu ho aj doplnil), pričom zistil skutkový stav totožne (ako okresný súd), avšak prijal nové právne závery/posúdenie. Najvyšší súd však opomenul najpodstatnejšiu časť, a teda to, že sťažovateľka v dovolaní tvrdila, že nesprávny procesný postup krajského súdu spočíval práve v tom, že zopakovanie a doplnenie dokazovania vykonal krajský súd svojvoľne, v rozpore s § 384 CSP (k námietke, že doplniť dokazovanie by mohol krajský súd iba za podmienok uvedených v § 366 CSP sa najvyšší súd nevyjadril vôbec – s. 7 dovolania), pretože odvolanie žalovaného mu tento priestor nedávalo. Krajský súd teda preskúmaval rozhodnutie okresného súdu nad rámec dôvodov odvolania žalovaného v rozpore s § 380 ods. 1 CSP.

40. Najvyšší súd v bode 51 svojho rozhodnutia uvádza, v čom malo spočívať doplnenie dokazovania, avšak zápisnicu z 20. marca 2006 ako kľúčový dôkaz v tomto výpočte neuvádza. Tento dôkaz bol riadne vykonaný okresným súdom, skutkový stav po doplnení a zopakovaní dokazovania bol krajským súdom zistený totožne. Krajský súd ani najvyšší súd vo svojich

rozhodnutiach neuvádzajú, že by bol skutkový stav zistený krajským súdom odlišný, jediným výsledkom konania na krajskom súde tak bolo iné právne posúdenie krajského súdu vo vzťahu k zápisnici z 20. marca 2006 ako dohode o urovnaní v rozpore s výslovným uvedením účastníkov tohto právneho úkonu (žalobcu aj žalovaného), že ich vôľa k uzatvoreniu dohody o urovnaní nikdy nesmerovala. Krajský súd tak postupoval procesne nesprávne, keď preskúmaval v rozpore s § 380 ods. 1 CSP rozhodnutie okresného súdu nad rozsah dôvodov uvedených v odvolaní, k čomu najvyšší súd zmätočne uvádza (bod 58), že tak mohol spraviť, pretože žalovaný odvolaním napadol všetky výroky rozsudku. Najvyšší súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia zmätočne venuje viazanosti odvolacieho súdu rozsahom odvolania (§ 379 CSP), nie viazanosti odvolacími dôvodmi (§ 380 CSP).

41. K namietanej prekvapivosti rozhodnutia krajského súdu a k absolútnemu odňatiu možnosti sťažovateľky namietat' takéto posúdenie (úrokov z omeškania ako občianskoprávných) tým, že sa o priznaní občianskoprávných úrokov z omeškania dozvedela až zo samotného vyhlásenia rozsudku krajského súdu, sa najvyšší súd vo svojom rozhodnutí vôbec nevyjadril. Ani vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti žiadne odôvodnenie neuvádza. Najvyšší súd potvrdil, že nekonštatoval prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, čo sa týka úrokov z omeškania, teda sa ním nezaoberal, opomenul ho a svoje rozhodnutie v tomto smere nedostatočne odôvodnil.

42. Sťažovateľka v tejto súvislosti zdôraznila, že krajský súd sa úrokom z omeškania síce venuje v bodoch 192 a 193 svojho rozhodnutia, avšak vôbec nerieši, prečo priznal sťažovateľke občianskoprávne úroky, a nie obchodnoprávne, aj keď ich právny vzťah bol flagrantne obchodnoprávny.

43. Ako z priloženej výzvy krajského súdu stranám sporu podľa § 382 CSP z 19. decembra 2018 vyplýva, čo sa týka úrokov z omeškania, o použití § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v nej nebola žiadna zmienka. Ani na pojednávaní na krajskom súde konanom 24. januára 2019 nebolo zo strany krajského súdu spomenuté, že by chcel sťažovateľke priznať občianskoprávne úroky z omeškania, nie obchodnoprávne úroky z omeškania. Úroky z omeškania nespomenul krajský súd ani pri predbežnom právnom posúdení.

44. V ďalšom texte vyjadrenia najvyšší súd popisuje, ako sa v rozhodnutí zaoberal namietaným nesprávnym procesným postupom krajského súdu. Uvádza však len argumentáciu k prípadu (iii) – postup podľa § 382 CSP a čiastočne aj k prípadu (ii) – preskúmanie rozhodnutia okresného súdu nad rámec dôvodov odvolania žalovaného, nie však k prípadu (i) – prekvapivý rozsudok krajského súdu týkajúci sa úrokov z omeškania. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení neodkázal na žiadny konkrétny bod svojho rozhodnutia, kde by sa otázkou procesného postupu krajského súdu týkajúceho sa úrokov z omeškania zaoberal, pretože žiadny takýto bod sa v jeho rozhodnutí ani nenachádza. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení ani len netvrdí, že by vo svojom rozhodnutí odôvodnil, prečo by mal byť uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k úrokom z omeškania neprípustný.

45. Problematiku nesprávneho posúdenia úrokov z omeškania sťažovateľka subsumovala aj pod dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a teda ju označila ako otázku, ktorá v aplikačnej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Z článku VIII dovolania je možné jasne vyčítať uvedenie právneho posúdenia veci, ktoré sťažovateľka považuje za nesprávne, ako aj v čom spočíva

táto nesprávnosť – aplikovanie občianskoprávnej úpravy úrokov z omeškania na právne vzťahy zreteľne napĺňajúce charakter obchodných záväzkových vzťahov. Najvyšší súd však tvrdí, že tento dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

46. Sťažovateľka v článku VIII dovolania vymedzila dva dovolacie dôvody, keďže sa oba tieto dovolacie dôvody týkali témy úrokov z omeškania. Z textu je však zrejmé a nepochybné, ktorá časť sa týka odvolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (nesprávny procesný postup krajského súdu) a ktorá dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP (nesprávne právne vyriešenie právneho problému/otázky krajským súdom). Sťažovateľka popisuje právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a tiež konkrétne uvádza, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, a navrhuje správne právne riešenie. Až v závere namieta nesprávny procesný postup krajského súdu.

47. Spôsob riešenia tejto právnej otázky je pritom kľúčový nielen pre rozhodnutie vo veci samej (týkajúce sa úrokov z omeškania), ale ako sa z vyjadrenia najvyššieho súdu javí, môže ísť o otázku zásadného právneho významu vo všeobecnosti.

48. Sťažovateľka taktiež kategoricky nesúhlasí s tvrdením najvyššieho súdu, že by dovolací dôvod mala vymedziť až v ústavnej sťažnosti, ktorá obsahuje dôvody rovnaké, ako boli uvedené v jej dovolaní.

49. Prístup najvyššieho súdu preto sťažovateľka považuje za formalistický, svojvoľný a ústavne neudržateľný, keďže sťažovateľka vymedzila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP v súlade s § 432 ods. 2 CSP, ale najvyšší súd sa ním nezákonne odmietol zaoberať.

50. K vyjadreniu zúčastnenej osoby sťažovateľka uviedla, že nemohla podať dovolanie proti prvej výrokovej vete rozhodnutia krajského súdu, keďže jej to nedovoľoval § 424 CSP.

51. Sťažovateľka uplatnila v dovolaní tiež dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a tento dôvod tiež vymedzila spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP. Za ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, od ktorej sa mal krajský súd odkloniť, označila rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 81/2011 z 31. júla 2012. Tu najvyšší súd konštatoval, že toto rozhodnutie nemožno aplikovať, pretože krajský súd vôľu zmluvných strán nedoplnil, ale len predmetnú zápisnicu kvalifikoval podľa účelu, na ktorý mala slúžiť, ako dohodu o urovaní. V tomto prípade teda najvyšší súd ani nekonštatoval, že by tento dôvod nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, ale pristupuje ku konštatovaniu, ktoré sa javí ako meritórny prieskum, avšak bez náležitého odôvodnenia, a aj napriek tomu dovolanie odmieta (nie zamieťa). Rozhodnutie najvyššieho súdu preto sťažovateľka považuje v tomto ohľade za zmätočné.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

52. Sťažovateľka z uznesenia najvyššieho súdu vyvodzuje predovšetkým porušenie svojho práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

53. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či právne závery, ktorými najvyšší súd odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľky, boli výsledkom ústavne udržateľnej aplikácie noriem

procesného práva najvyšším súdom v súlade s označenými článkami ústavy a dohovoru. Ústavný súd neskúmal správnosť skutkových zistení, pretože skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom jeho kontroly iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

54. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

55. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05).

56. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Inými slovami, posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru), v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (III. ÚS 450/2017). To, samozrejme, neplatí, ak by najvyšší súd posúdil otázku prípustnosti dovolania ústavne neudržateľne v neprospech sťažovateľa.

K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces:

57. Sťažovateľka podané dovolanie odôvodnila dôvodmi prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a aj § 421 ods. 1 písm. b) CSP, alternatívne podľa § 421 ods. 1 písm. a) alebo c) CSP, t. j. že jednak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil sťažovateľke uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ako aj nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, pričom tieto dôvody sa v súvislosti s právnym posúdením výšky zákonných úrokov z omeškania čiastočne prelínajú.

58. Sťažovateľka je toho názoru, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces arbitrárnym rozhodnutím o odmietnutí dovolania tým, že:

a) najvyšší súd odmietnutie dovolania neodôvodnil riadne a vo vzťahu k všetkým vymedzeným dôvodom dovolania, predovšetkým sa absolútne (i) nevyjadril k namietanému nesprávnemu postupu odvolacieho súdu, ktorý neočakávane (prekvapivo) a bez právneho základu priznal sťažovateľke úroky z omeškania podľa Občianskeho zákonníka; (ii) nedostatočne sa vyjadril k namietanému nesprávnemu postupu krajského súdu, ktorý nerešpektoval viazanosť odvolacími dôvodmi a rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmal nad rámec dôvodov uvedených žalovaným v odvolaní a krajský súd napriek zopakovaniu dokazovania dospel k rovnakým skutkovým

zisteniam ako okresný súd, avšak k odlišnému právnomu posúdeniu; (iii) nesprávne posúdil procesný postup krajského súdu podľa § 382 CSP ako zákonný,

b) podľa najvyššieho súdu právna otázka nebola vymedzená tak, ako požaduje § 432 CSP, v dôsledku čoho dovolanie odmietol.

a) K zmätočnosti uznesenia najvyššieho súdu:

59. Sťažovateľka namietala, že najvyšší súd sa nesprávne a nedostatočne vysporiadal s napadnutím nedostatočného odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ktoré sťažovateľka namietala ako vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

60. Na účely posúdenia, či námietky sťažovateľky smerujúce proti rozhodnutiu dovolacieho súdu sú relevantné, sa ústavný súd oboznámil s obsahom napadnutého rozhodnutia dovolacieho súdu, ako aj s podaným dovolaním.

61. V napadnutom uznesení najvyšší súd podrobne interpretoval dotknutú právnu úpravu týkajúcu sa mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania [§ 420 písm. f) CSP] a vo vzťahu k nej posúdil relevantnosť jednotlivých argumentačných námietok sťažovateľky. Konkrétnym argumentom sťažovateľky sa najvyšší súd venoval v bodoch 50 až 58 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia.

62. K namietanému postupu krajského súdu, ktorý rozhodol po zopakovaní dokazovania, na základe ktorého dospel k totožným skutkovým zisteniam ako okresný súd, ale k inému právnomu posúdeniu veci, najvyšší súd ozrejmil, v ktorých konkrétnych dôkazoch (bod 51 odôvodnenia) spočívalo doplnenie dokazovania krajským súdom, ktorý konal na návrh sporových strán, a teda nedošlo k porušeniu prejednávacej zásady v konaní. Pokiaľ sťažovateľka namietala nesprávnosť právnych záverov, ku ktorým dospel krajský súd, najvyšší súd predmetnú námietku posúdil ako irelevantnú, pretože ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania z tohto dôvodu nezakladá (bod 55 odôvodnenia).

63. K námietke sťažovateľky o nerešpektovaní viazanosti odvolacími dôvodmi žalovaného, čím jej bola znemožnená realizácia jej patriacich procesných práv, dovolací súd jednak konštatoval, že žalovaný odvolaním napadol všetky výroky rozsudku okresného súdu, a jednak s prihliadnutím na zápisnicu z pojednávania uskutočneného krajským súdom 24. januára 2019, ktorého sa zúčastnil právny zástupca sťažovateľky, ako aj žalovaný so svojim právnym zástupcom a na ktorom obe sporové strany dostali možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, ako aj k predbežnému právnomu posúdeniu, vyhodnotil túto námietku ako nedôvodnú. Súčasne sa vysporiadal s argumentáciou sťažovateľky týkajúcou sa právnych záverov uvedených v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 264/2016, ktoré vyhodnotil ako neaplikovateľné na prípad sťažovateľky (body 57 a 58 odôvodnenia).

64. K námietke sťažovateľky o nesprávnom procesnom postupe krajského súdu pri aplikácii § 382 CSP ústavný súd konštatuje, že § 382 CSP je vyjadrením zásady právnej istoty v civilnom sporovom konaní, ktorého súčasťou je i princíp predvídateľnosti súdnych rozhodnutí. Účelom citovaného zákonného ustanovenia je zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí odvolacími súdmi, teda takých, v ktorých odvolací súd založí svoje rozhodnutie na odlišných právnych záveroch ako súd prvej inštancie za splnenia podmienky, že strana sporu sa nemala možnosť

k takémuto právnenému posúdeniu veci v konaní vyjadriť, právne argumentovať, prípadne predložiť relevantné dôkazy.

65. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (bod 53 odôvodnenia) vyplýva, že krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní využil práve procesný postup podľa § 382 CSP a vyzval procesné strany, aby sa vyjadrili k možnému použitiu § 585 nasl. Občianskeho zákonníka (ktoré okresný súd vo svojom rozhodnutí neaplikoval), na čo sťažovateľka reagovala podaním z 31. decembra 2018. Následne odvolací súd čiastočne zmenil prvoinštančný rozsudok.

66. V tejto súvislosti preto nemožno konštatovať nesprávny procesný postup krajského súdu ani jeho nedostatočné či nesprávne posúdenie najvyšším súdom a v konečnom dôsledku ani porušenie procesných práv sťažovateľky, ktoré by mali za následok porušenie jej práva na spravodlivý proces.

67. Vzhľadom na uvedené ústavný súd uzatvára, že postup právneho posudzovania dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP a jeho popísanie v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sú dostatočné, jednotlivé námietky, ktoré sťažovateľka formulovala v podanom dovolaní, posúdil dovolací súd materiálnym spôsobom, teda podľa ich skutočného obsahu, konfrontoval ich so závermi všeobecných súdov, z čoho vyvodil, že sťažovateľkou namietané nedostatky nezakladajú prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, a preto z uvedeného dôvodu nedošlo k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivý proces.

b) K vymedzeniu právnej otázky:

68. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že „dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia“. Ústavný súd teda posudzoval, či právna otázka bola vymedzená v súlade s týmto ustanovením. Pri posudzovaní toho, či dovolateľ dostatočne vymedzí právnu otázku, je potrebné, aby sa najvyšší súd pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (pozri I. ÚS 336/2019, I. ÚS 115/2020). Pri posudzovaní vymedzenia právnej otázky ústavný súd zdôrazňuje, že „prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu“ (IV. ÚS 1/02).

69. Sťažovateľka relevantnú právnu otázku vymedzila v článku VIII dovolania a je zrejmé, že za nesprávne vyriešenú právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie vo veci samej, považuje otázku právneho posúdenia úrokov z omeškania vzhľadom na povahu účastníkov (subjekty obchodného práva) pri vzniku záväzkového vzťahu, z ktorého podľa sťažovateľky vyplýva, že išlo o obchodnoprávny vzťah, a preto sa aj úroky z omeškania musia spravovať obchodným právom. Sťažovateľka tiež popisuje právne posúdenie veci vykonané odvolacím súdom, ktoré považuje za nesprávne, pokiaľ odvolací súd úroky z omeškania posúdil podľa predpisov občianskeho práva, neberúc do úvahy, že sťažovateľka ako žalobkyňa je obchodnou spoločnosťou (podnikateľom podľa § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka) a žalovaný je príspevkovou organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (podľa § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka sa naň vzťahuje Obchodný zákonník), zdôrazňujúc, že zmluva o dielo z 15. januára 2004 bola medzi nimi uzatvorená v zmysle § 536 a nasl. Obchodného zákonníka.

Sťažovateľka následne navrhuje správne právne riešenie, poukazujúc na charakter uzatvoreného záväzkového vzťahu, ako aj znenie § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, ktoré upravuje úroky z omeškania pre obchodnoprávne vzťahy. Je pravdou, že sťažovateľka uvedené nesprávne právne posúdenie subsumovala aj pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, poukazujúc na nesprávny postup krajského súdu, ktorý otázku úrokov z omeškania skúmal nad rámec podaného odvolania, odňal sťažovateľke možnosť reakcie na také posúdenie a vydal prekvapivé rozhodnutie. V závere článku VIII dovolania však jednoznačne uviedla, že podáva dovolanie podľa § 421 CSP, „*keďže rozhodnutie súdu druhej inštancie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, kedy rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená*“, čo nezameniteľne a jednoznačne spadá pod dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Najvyšší súd k vymedzeniu prípustnosti dovolania sťažovateľky podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP konštatoval, že právna otázka nie je dostatočne vymedzená, čo mu neumožnilo uskutočniť meritórny prieskum rozhodnutia odvolacieho súdu.

70. Podľa názoru ústavného súdu je právna otázka sťažovateľkou v dovolaní vymedzená dostatočne, a preto sa nemožno stotožniť s názorom najvyššieho súdu, že právna otázka nebola vymedzená tak, ako to požaduje § 432 CSP. Najvyšší súd nesmie vykladať splnenie podmienky prípustnosti dovolania reštriktívne tak, že k meritórnemu prieskumu ani nedôjde, ako to bolo v prípade sťažovateľky. Najvyšší súd totiž najskôr skúma, o akú právnu otázku má ísť, a až následne sa zaoberá tým, či od jej vyriešenia záviselo rozhodnutie vo veci samej a o aký predpoklad prípustnosti ide [§ 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP]. Ústavný súd v danej súvislosti odkazuje na svoje rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 51/2020, v ktorom sa touto otázkou zaoberal, pričom uviedol, že najvyšší súd nie je vymedzením prípustnosti dovolania viazaný. Je vecou najvyššieho súdu, aby sám určil, pod ktorý dôvod prípustnosti môže danú právnu otázku podradiť a skúmať prípustnosť dovolania týkajúcu sa nastolenej právnej otázky v celej šírke § 421 ods. 1 CSP, teda podľa písm. a), b) a c).

71. Keďže do obsahu základného práva na súdnu ochranu a práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa strane poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch, ak riadne splní zákonné podmienky prípustnosti, pričom sťažovateľka tieto podmienky splnila, najvyšší súd odmietnutím dovolania porušil základné právo sťažovateľky na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

72. Ústavný súd dodáva, že vyslovením porušenia práv sťažovateľky sa nevyjadruje k správnosti hmotnoprávneho posúdenia veci sťažovateľkou.

K namietanému porušeniu práva vlastníť majetok:

73. Sťažovateľka namieta aj porušenie svojho základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy v spojitosti s namietaným porušením svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

74. Pretože ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd napadnutým uznesením, ktoré zároveň zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu a jej právo na spravodlivé súdne konanie, otvára sa po vrátení veci na ďalšie konanie podľa názoru ústavného súdu priestor na to, aby sa najvyšší súd sám vyrovnal s ochranou označeného práva hmotného charakteru. Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej sa

sťažovateľka domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, nevyhovela, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv strany v spore pred ochranou v konaní pred ústavným súdom, t. j. zásadu minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

Zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie

75. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

76. Podľa § 133 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

77. Vzhľadom na zistenie o porušení základných práv sťažovateľky ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

78. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

VI.

Trovy konania

79. Sťažovateľka riadne zastúpená advokátom náhradu trov konania nežiadala nielen v ústavnej sťažnosti, ale ani v ďalších podaniach doručených ústavnému súdu, a preto nebol dôvod na to, aby bola najvyššiemu súdu uložená povinnosť náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľky podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu